

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

Driving Thailand's Sustainable Development Goals

ไกรสร วันละ, Kraisorn Wanla¹

เสาวลักษณ์ โกลกิตติอัมพร, Saovalak Kosonkittiumporn²

E-mail: kraisorn.wanla256@gmail.com

Received: August 2, 2021 Revised: August 3, 2021

Accepted: September 26, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ “การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย” ถ้าหากรัฐบาลได้นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นกรอบในการพัฒนาและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว การพัฒนาที่ยั่งยืน “SDG Index” เป็นการประเมินความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ ทั้งนี้ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 74.19 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ 65.7 คะแนน และในรายงานได้ระบุว่า ไทยบรรลุเป้าหมายแล้วในหัวข้อ SDG 1 ขจัดความยากจน (No Poverty) ทั้งยังมีเป้าหมาย SDGs ที่มีสัดส่วนของตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายแล้ว และมีแนวโน้มจะบรรลุตามเป้าประสงค์ระยะยาว ประกอบด้วย SDG 4 คุณภาพการศึกษา SDG 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล และ SDG 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน โดยยังมีเป้าหมายที่ยังคงเป็นความท้าทายสูง (สถานะ สีแดง) ได้แก่ SDG 2 ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger) SDG 3 มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี SDG 10 ลดความเหลื่อมล้ำ SDG 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และ SDG 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศน์ทางบก ซึ่งถือได้ว่าการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย จากคะแนนที่ปรากฏเป็นสิ่งที่น่าพอใจในระดับหนึ่งเท่านั้น

คำสำคัญ: (การขับเคลื่อน), (การพัฒนาอย่างยั่งยืน), (ประเทศไทย)

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม / Student (Public Administration Rajabhat Mahasarakham University).

² รองศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม / Lecturer of Political Science and Public Administration Rajabhat Maha Sarakham University.

Abstract

This article aims to present Thailand's Sustainable Development Goals drive. Sustainable Development Goals (SDGs) proposed by the United Nations is a commitment to set the direction of sustainable development of the world. Thai government adopted the Sustainable Development Goals as a framework for development and assigned the Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) to be the main host for driving the Sustainable Development Goals. The Sustainable Development Report "SDG Index" assesses progress towards achieving the 17 Sustainable Development Goals. Thailand has an overall average score of 74.19, higher than the East and South Asia average of 65.7 and in the report stated that Thailand has achieved its goals under the topic SDG 1, No poverty. It also has SDGs targets that account for the proportion of indicators that have been achieved and are likely to meet long-term goals, which consists of SDG 4, Quality Education, SDG 6, Clean Water and Sanitation, and SDG 9, Industry, Innovation and Infrastructure (Red); SDG 2 Zero Hunger, SDG 3 Good Health and Wellbeing, SDG 10 Reduced Inequality, SDG 14 Utilization of oceans and marine resources and SDG 15 The use of terrestrial ecosystems, which can be considered to be satisfactory to a certain extent.

Keywords: (drive), (sustainable development), (Thailand)

1. บทนำ

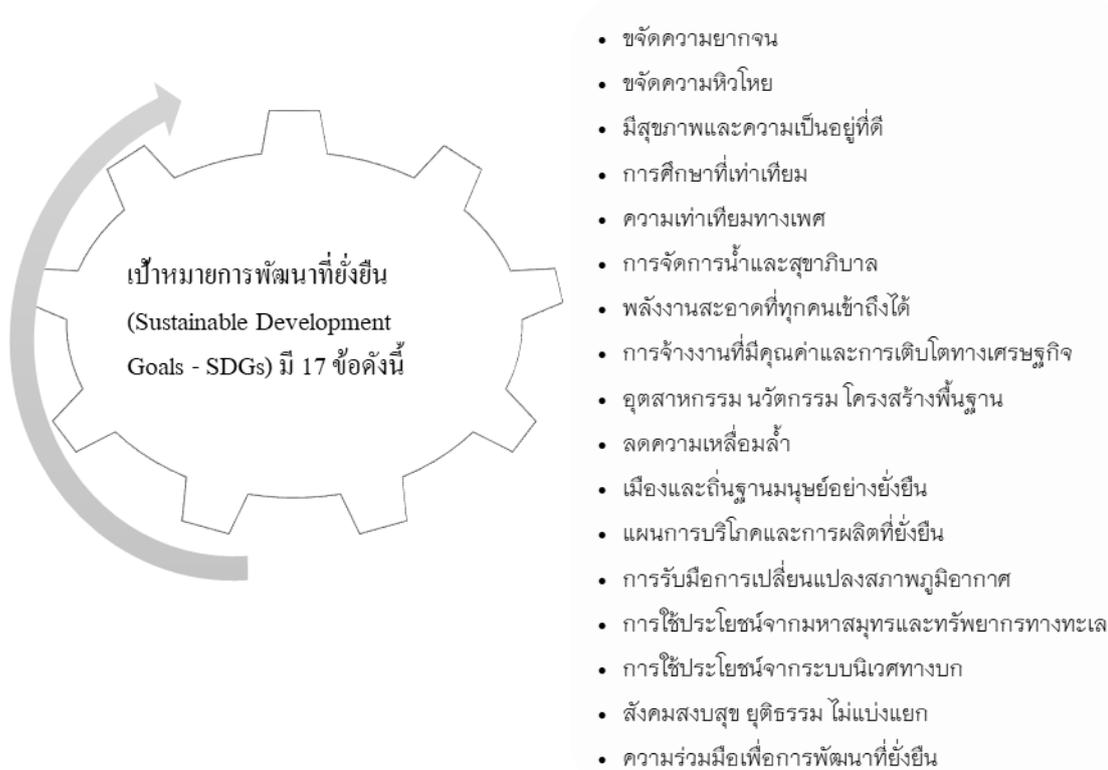
ประเทศไทยและประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ได้ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 เพื่อสร้างโลกที่ดี และยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยวาระการพัฒนาดังกล่าว ประกอบด้วย 17 เป้าหมายหลักและ 169 เป้าหมายย่อย ซึ่งเชื่อมโยงเกี่ยวพันกัน และมีการกำหนดให้มีตัวชี้วัดเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาด้วย³

เมื่อปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เพื่อขับเคลื่อนพันธกิจตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ให้เกิดเป็นรูปธรรมภายในปี 2573 ตามที่รัฐบาลไทยได้ร่วมลงนามไว้กับองค์การสหประชาชาติ โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environmental protection) SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายหลัก สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 มิติ คือ มิติการพัฒนาคน มิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง มิติสันติภาพและความยุติธรรม และมิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา

สัญญาประชาคม⁴ ได้ระบุว่าสังคมจะต้องร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้ภายในปี 2573 หรือ ค.ศ. 2030 ซึ่งทุกภาคส่วนต้องมีความร่วมมือในการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยนโยบายของภาครัฐ การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน และมีองค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UN Thailand) ได้วางเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนในประเทศนำกรอบการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเป้าหมายทั้ง 17 ข้อ มีดังนี้

³ กานต์ธีรา ภูริวิกรัย, **สู่โลกที่ดีกว่าเดิมในปี 2030 ด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับ ชล บุนนาค.** (ออนไลน์) แหล่งที่มา : <https://www.the101.world/chol-bunnag-interview/> (9 กรกฎาคม 2564).

⁴ โกวิท วัฒนงาม, **การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น**, กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

ภาพที่ 1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs)⁵

2. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คืออะไร

SDGs เป็นเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกที่องค์การสหประชาชาติ (UN) เสนอขึ้นมาในช่วงปี 2015 และทุกประเทศ รวมถึงไทยได้ให้การรับรองและให้คำมั่นว่าจะร่วมบรรลุเป้าหมายดังกล่าวในปี 2030 ถ้าพูดให้ชัดเจน SDGs เป็นเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงวิสัยทัศน์การพัฒนาในระดับรากฐาน คือเวลาคนคิดเรื่องการพัฒนาที่มักจะนึกถึงเรื่องเศรษฐกิจ แต่ SDGs ต้องการให้ทุกประเทศพิจารณาเรื่องการพัฒนาอย่างสมดุล คือต้องการให้ชีวิตคนมีความมั่นคง โดยเฉพาะคนเล็กคนน้อยและคนเปราะบาง⁶ ให้สังคมมีความมั่งคั่ง ที่ไม่ใช่แค่เรื่องเงิน แต่อาจจะ

⁵ จีรวัดน์ สุริยะโชติชยางกุล และนณริฎ พิศลยบุตร, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทยและทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับ เป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพรับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ, กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2560.

⁶ จีรนันท์ นาคสมทรง, เศรษฐกิจหมุนเวียนหนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและบทบาทของการบัญชี, (วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2563), หน้า 157-172.

รวมถึงวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ในสังคม ทรัพยากร มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ และให้โลกมีความยั่งยืนเรื่องสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร เกิดสันติภาพและมีรัฐบาลที่มีธรรมาภิบาล เคารพสิทธิมนุษยชน และทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย

อีกประการที่สำคัญ SDGs มาจากเป้าหมายการพัฒนาชุดก่อนหน้านี้ คือ เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ UN คิดขึ้นและให้ประเทศกำลังพัฒนาดำเนินการ ซึ่งมีหลายคนกล่าวว่า เหมือนมีผู้เชี่ยวชาญหลายคนมาถกเถียงกันที่ใต้ถุน UN แล้วออกมาเป็น MDGs แต่พอสิ้นสุด ปี 2015 ปรากฏว่าประเทศที่นำ MDGs ไปดำเนินการตั้งแต่ปี 2001-2015 หลายประเทศก็ทำได้ดี อย่างประเทศไทย ก็บรรลุหลายข้อและเลยจากความเป็นประเทศกำลังพัฒนาไปแล้ว แต่ก็ยังมีความท้าทายหลายอย่างอยู่ เช่น ในระดับโลกยังมีความยากจน ความเท่าเทียมทางเพศ ประเด็นด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ยังเป็นปัญหาอยู่ เมื่อ MDGs หหมดอายุลง เราจะไปอย่างไรต่อดี ตอนนั้นโลกต้องเจอปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาความเหลื่อมล้ำก็รุนแรงขึ้น และประเทศต่างๆ ก็ตระหนักถึงเรื่องนี้มากขึ้นด้วย อันเนื่องมาจากวิกฤตยูโรโซนหรือวิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (subprime mortgage crisis) ทำให้โลกต้องหันกลับมามองว่าแนวทางการพัฒนาก่อนหน้านี้ยังใช้ได้อยู่อีกหรือไม่ หรือเราจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ไปเลย

ดังนั้น ในการประชุมเมื่อปี 2012 ที่เมืองริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล (Rio +20) เลยมีการเสนอเป้าหมายการพัฒนาหลังปี 2015 (Post-2015 Development Agenda) และเสนอให้ช่วงปี 2012 - 2015 มีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ตอนนั้นมีการประมาณว่า มีคนประมาณ 8.5 ล้านคนที่มีส่วนร่วมกับกระบวนการร่าง SDGs ขณะที่ในประเทศไทยก็มีกระบวนการนี้เช่นกัน คือ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทุนจาก UN มาจัดกระบวนการให้กับคนเล็กคนน้อย และจัดทำเอกสารที่ชื่อว่า ‘อนาคตที่เราอยากเห็น’ (Future We Want) และส่งเข้าไปเป็น input ในการเจรจาที่ UN จะเห็นว่าในแง่หนึ่ง นี่คือการมีส่วนร่วมที่ใหญ่ที่สุดเท่าที่ UN เคยทำมา และทุกประเทศ ทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสส่งเสียงไปในการเจรจา จนกระทั่งออกมาเป็น SDGs 17 ข้อ

3. SDGs กับสหรัฐอเมริกาและอาเซียน

ประเทศมหาอำนาจที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนเรื่องต่างๆ คือประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา การที่โดนัลด์ ทรัมป์ ใช้นโยบาย ‘อเมริกาต้องมาก่อน’ (America First) ได้พาสหรัฐฯ หันหลังให้กับคุณค่าหลายอย่างที่ตนเองเคยยึดถือ และยังพาสหรัฐฯ ถอนตัวออกจากความร่วมมือระหว่างประเทศอีกด้วย เรื่องนี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ถ้ามองในภาพใหญ่ของการขับเคลื่อน SDGs คนก็ไม่ได้สนใจการที่สหรัฐฯ ไม่ได้มีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเท่าไร เพราะกลไกการขับเคลื่อนนี้ไม่ได้มาโดยสหรัฐฯ แต่ต้น แต่มาโดย UN ซึ่งมีความเข้มข้นมากๆ ใช้เป้าหมาย

เป็นตัวเหนี่ยวนำ และจัดเวทีให้แต่ละประเทศมาแลกเปลี่ยนความก้าวหน้ากัน สหรัฐฯ ก็เป็นเพียง 1 ใน 196 ประเทศเท่านั้น

แต่ถ้ามาดูที่นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ และเป้าหมายแต่ละข้อ ตรงนี้จะมีผลในทางรายละเอียดอยู่พอสมควร ประเด็นที่คนพูดถึงกันมากที่สุดคือ ข้อตกลงปารีส (The Paris Agreement) เพราะสหรัฐฯ กับจีนเป็นสองประเทศมหาอำนาจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดในโลก การที่ข้อตกลงปารีสสำเร็จจึงเป็นเพราะสองประเทศนี้เข้าร่วม ถือเป็นความหวังของโลกหลายๆ แต่พอทรัมป์ถอนตัวออกไป กลายเป็นว่าโลกต้องมานั่งคิดแล้วคิดอีกว่าเราจะลดก๊าซเรือนกระจกในส่วนของสหรัฐฯ อย่างไร ตรงนี้ก็กระทบกับเป้าหมายที่ 13 (ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน) พอสมควร

อีกประเด็นที่สำคัญคือ การถอนตัวออกจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ทำให้เกิดคำถามว่าแล้วองค์กรจะไปอย่างไรต่อ เพราะสหรัฐฯ มีส่วนสำคัญในการสนับสนุน WHO มากทีเดียว นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศทั่วโลกก็ได้รับผลกระทบพอสมควร เพราะเมื่อสหรัฐฯ ถอนตัวหรือเปลี่ยนท่าทีบางอย่าง ประเด็นที่เคยสงบก็กลับมาตึงเครียดกระทบกับเป้าหมายที่ 16 (ส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน) เช่น ท่าทีที่มีต่ออิหร่านหรือองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) ทำให้รัสเซียเริ่มขยายอำนาจเข้ามาในเขตภูมิภาคยุโรป พวกอุดมการณ์ชาวจัดก็เริ่มตีตลาดเข้ามาจากทางตะวันออก รวมไปถึงท่าทีของสหรัฐฯ ต่อเอเชียและการเข้ามาของจีนในทะเลจีนใต้ แทนที่สหรัฐฯ จะเข้ามาช่วยบาลานซ์การแผ่อำนาจของจีนกับรัสเซียก็กลายเป็นตรงนี้ลดลงไป ความตึงเครียดในภูมิภาคก็สูงขึ้น

แต่ที่น่าสนใจคือ นอกจากต่างประเทศแล้ว ในประเทศเองก็มีประเด็นเช่นกัน จริงๆ America First คือ White People First กลายเป็นว่าสังคมอเมริกันก็มีการแบ่งแยกเกิดเยาะขึ้น หรือพฤติกรรมการเลือกปฏิบัติของตำรวจหรือผู้รักษากฎหมายก็ปรากฏให้เห็นเยอะขึ้น คนเล็กคนน้อยก็ได้รับผลกระทบเยอะในการเข้าถึงประกันสุขภาพไม่ได้มากเท่าเดิม คนที่ต้องการการสนับสนุนอย่างคนชราหรือคนยากจนก็เสียโอกาสตรงนี้ด้วย⁷

4. SDGs จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทย

ในภาพใหญ่ SDGs กลายเป็น global normative framework สำหรับการพัฒนา พูดให้ชัดคือกลายเป็นกรอบที่บอกว่าสิ่งนี้ควร-ไม่ควรทำในเชิงการพัฒนาของโลก เช่น พอมี SDGs เราก็บอกได้ชัดเจนขึ้นว่า เราควรพัฒนาอย่างครอบคลุมขึ้น มีกลไกทางสังคมที่ดูแลคนเล็กคนน้อย หรือถ้าพูดถึงประเด็นทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หลายคนอาจจะเคยบอกว่า เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพ

⁷ เสถียร ฉันทะ, อรุณีอินเทพ, จันทรจิราชนประเสริฐ และกันยพัชรไทรทรัพย์. (2560). **โครงการ “การสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 2.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ภูมิอากาศ (climate change) ไม่ใช่เรื่องจริง แต่ SDGs มาบอกว่า เรื่องนี้เราต้องร่วมกันบรรลุนะ คล้ายจะเป็นการสร้างบรรทัดฐานเชิงการพัฒนาขึ้นมา⁸ อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ SDGs เปลี่ยนภูมิทัศน์การเมืองเรื่องตัวชี้วัด (indicator) ตรงนี้เป็นอะไรที่ประหลาด เพราะอะไรที่มีตัวชี้วัด ภาครัฐ จะกระตือรือร้นและแก้ไขปัญหานั้น แต่ถ้าไม่มีตัวชี้วัดก็อาจจะเฉยๆ ตรงนี้ในระดับโลกถือเป็นเรื่องที่ดีทีเดียว เพราะตอนมี MDGs เป้าหมายที่พูดถึงเรื่องสุขภาพจะโฟกัสเฉพาะแค่โรคสำคัญ เช่น โรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคติดต่อสำคัญในช่วงนั้น แต่จะมีโรคเฉพาะกลุ่มที่เกิดในประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น แต่กลับไม่มีตัวชี้วัดใน MDGs เลยกลายเป็นทุกประเทศมุ่งจัดการแต่โรคที่มีตัวชี้วัด ส่วนโรคที่ไม่มีตัวชี้วัดก็ไม่มีใครสนใจ วงการแพทย์เลยเคลื่อนไหวและเรียกโรคกลุ่มนี้ว่าเป็นโรคเขตร้อนที่ถูกละเลย (Neglected Tropical Disease: NTD) จนกลายเป็นการผลักดันเรื่องนี้เข้าไปเป็นตัวชี้วัดใน SDGs

เพราะฉะนั้น ในภาพใหญ่ จะเห็นว่า SDGs ให้ความสำคัญและมีตัวชี้วัดกับประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและสังคมหลายเรื่องที่ไม่เคยมี เรียกได้ว่ามาเปลี่ยนน้ำหนักสิ่งที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญ แทนที่จะเป็นแค่เรื่องเศรษฐกิจอย่างเดียว ก็มีเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้ามาด้วย ทำให้รัฐบาลที่ชอบตัวชี้วัดหันมาให้ความสำคัญมากขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญค่อนข้างมากในการผลักดันประเด็นเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปอยู่ในกรอบอาเซียน เรามีวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025 (ASEAN Community Vision 2025) และถ้าย้อนกลับไป หลังจากมีการปล่อยแผนการพัฒนาที่ยั่งยืนออกมาแล้ว 2 ปีถัดมา กระทรวงการต่างประเทศไทยทำงานร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในการเสนอสิ่งที่เรียกว่า ASEAN Complementarities ที่เป็นเหมือนข้อเสนอว่าวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนจะเชื่อมกับ SDGs อย่างไร ถ้าพูดให้เป็นรูปธรรมคือ อาเซียนจะเลือกประเด็นไหนเพื่อมาให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อน SDGs ซึ่งมี 5 ประเด็นหลักๆ

ประเด็นแรกคือ ความสามารถในการตั้งรับปรับตัว (resilient) ซึ่งจะเน้นไปในทางเศรษฐกิจ การรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ และคงมีเรื่องโรคระบาดด้วยหลังโควิด เท่าที่ผมคุยกับกระทรวงการต่างประเทศและผู้ที่เกี่ยวข้อง จริงๆ มีการพูดถึงโรคระบาดมาก่อนหน้านี้ เพราะในอาเซียนจะมีคณะกรรมการย่อยที่พูดถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมถึงโรคระบาดด้วย แต่ก่อนหน้านี้ อาจจะได้มีการพูดคุยหรือมีข้อตกลงอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม แต่พอมีโควิด ความร่วมมือในส่วนนี้ของอาเซียนก็เข้มข้นขึ้นมากเลยทีเดียว และสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1, 11 และ 13 ด้วย

ประเด็นที่สองคือเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 9 (ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม) ที่พูดถึงความร่วมมือในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางกายภาพและดิจิทัล เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อ (connectivity) ระหว่างประเทศในอาเซียนมากขึ้น

ประเด็นที่สามคือ การผลิตและบริการอย่างยั่งยืน เป็นประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมกับเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าพอสมควรและทั่วโลกก็สนใจ ในอาเซียนก็มีเครือข่ายนักวิชาการที่ทำงาน

⁸ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, กรุงเทพฯ: บางกอกบลิ๊อค, 2534.

ด้านนี้อยู่ ประเด็นต่อมาคือการลดความยากจน ที่น่าจะเป็นประเด็นสำคัญของกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม) และสุดท้ายคือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

5. ประเทศไทยกับการขับเคลื่อน SDGs

ถ้าเป็นในแง่เนื้อหาสาระ รายละเอียดเป้าหมาย 17 ข้อ และอีก 169 เป้าหมายย่อยที่เรียกว่าเป้าประสงค์ (target) เราจะพบว่าเนื้อหาสามารถประยุกต์ใช้กับสังคมไทยได้ เพราะมันคือสังคมที่คนอยากเห็น เป็นสังคมที่คนมีความมั่นคงในชีวิต สุขภาพ และเข้าถึงโอกาสได้ เป็นสังคมที่คนเล็กคนน้อยได้รับการดูแล เศรษฐกิจเติบโต แรงงานได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอย่างดีเยี่ยม ชุมชนและวัฒนธรรมชุมชนได้รับการรับรอง ทำให้ถ้ามองโดยรายละเอียด SDGs น่าจะเป็นเรื่องที่หลากหลายคนยอมรับได้ง่ายด้วย แต่ก็อาจจะมีรายละเอียดขบถย่อยบ้าง เช่น บางข้อเหมาะกับประเทศหมู่เกาะขนาดเล็ก บางข้อเหมาะกับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด นั่นก็เป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้ SDGs ที่น่าสนใจในประเทศไทย

6. SDGs กับเยาวชน

เด็กและเยาวชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างโลกให้น่าอยู่ยิ่งขึ้นได้ในวันข้างหน้า โดยเริ่มจากการสร้างค่านิยมบวกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการลงมือทำปรับพฤติกรรม เช่น การส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน การเลือกวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการลดและต่อต้านพฤติกรรมด้านลบ ให้ปรับตัวเองมาสร้างค่านิยมในการใช้ซ้ำ ลด ละ เลิก และงดการแชร์ส่งต่อ การล้อเลียน โดยการปฏิเสธการกลั่นแกล้ง หรือการ Bully และวาทกรรมที่สร้างความเกลียดชัง หรือ Hate Speech แล้วหันมาใส่ใจกับคนรอบข้างและคนใกล้ตัวให้มากขึ้น นำพลังในตัวมาสร้างความเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีกว่า วันนี้ คุณสามารถเริ่มต้นทำได้แล้วอย่างง่าย ๆ ตามสไตล์ที่เป็นคุณ เพราะการลงมือทำสิ่งที่ดีเพียงเล็กน้อย จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

7. SDGs กับภาคธุรกิจ

เมื่อพูดถึงการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ หลายคนมักจะให้ความสำคัญกับการทำกำไรสูงสุด โดยละเลยต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมไป อย่างไรก็ตามวันนี้ เราต่างปฏิเสธไม่ได้แล้วว่าการทำธุรกิจที่ไร้ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางอากาศ และทางน้ำ การก่อก๊าซเรือนกระจก ที่นำไปสู่ภาวะโลกร้อน ตลอดจนการใช้แรงงานผิดกฎหมายและการจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น การดำเนินธุรกิจ ที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Business จึงเป็นแนวปฏิบัติใหม่เพื่อบรรเทาผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมให้ธุรกิจเติบโตไปพร้อมกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ เนื่องจากเป็นการตอบ

โจทย์ของนักลงทุนและผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับธุรกิจที่มีคุณธรรม โดยจะช่วยสร้างผลกำไรในระยะยาว⁹

8. SDGs กับความหลากหลายทางเพศ (LGBTQI+)

ประเทศไทยมีประชากรกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือ LGBTQI+ จำนวนกว่า 4 ล้านคน คิดเป็น 6% ของจำนวนประชากรทั้งหมด แม้ว่าในมุมมองของกลุ่ม LGBTQI+ ทั่วโลกจะเห็นว่า ประเทศไทยค่อนข้างเปิดกว้างเรื่องความหลากหลายทางเพศและยอมรับกลุ่ม LGBTQI+ อย่างเต็มที่ แต่งานวิจัยของกลุ่มธนาคารโลก คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และบริษัท Love Frankie ระบุว่า กลุ่มคนข้ามเพศ 77% หญิงรักหญิง 62.5% และชายรักชาย 49% ในประเทศไทยยังถูกปฏิเสธการรับเข้าทำงานเนื่องจากความแตกต่างทางเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ จะดีกว่าไหมหากคนไทยจะช่วยกันสร้างสังคมที่เปิดกว้างให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้อย่างภาคภูมิใจ

9. SDGs กับเกษตรกร

เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs คือการพัฒนาเพื่อให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล กลุ่มเกษตรกรก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแนวทาง SDGs ได้ โดยการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งก็คือการทำเกษตรที่ครอบคลุมเรื่องวิถีชีวิตของเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น เปลี่ยนจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวแบบเดิมมาทำเกษตรผสมผสาน การปลูกพืชแปลงใหญ่ การลดการใช้สารเคมี รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเข้าสู่การเป็น smart farmer ซึ่งจะช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำการเกษตร และนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรโดยรวม

10. SDGs กับชีวิตคนเมือง

คุณภาพชีวิตที่ดีไม่ได้หมายถึงความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือการมีเงินทองเท่านั้น แต่หมายถึงการมีสุขภาพที่ดี สังคมที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย¹⁰ คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเริ่มต้นได้ง่าย ๆ ด้วยการจัดสรรเวลาในแต่ละวันให้เกิดความสมดุล ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และการพักผ่อน นอกจากนี้บ่อยครั้งที่การใช้ชีวิตที่แข่งกับเวลาในเมืองใหญ่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในหลายด้าน เช่น มลภาวะทางอากาศและน้ำ ปัญหา

⁹ พีรพัฒน์ พันศิริ, เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การพัฒนาองค์กรชุมชน, นครปฐม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2559.

¹⁰ สรรเสริญ วงศ์ชูม, การวางแผนพัฒนาประเทศ, กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง, 2554.

ขยะ รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพต่าง ๆ ดังนั้น หากคนเมืองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่าง สมดุลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ก็จะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ในที่สุด

11. SDGs กับอาหารริมทาง

อาหารริมทาง (Street Food) เป็นเสน่ห์ของประเทศไทยที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่ว ทุกมุมโลก ด้วยความหลากหลายของอาหาร ผสมกับรสชาติที่โดดเด่น และราคาที่ย่อมเยา ทำให้ Street Food ไทยครองใจนักท่องเที่ยวทั่วโลก แต่ทว่าการท่องเที่ยวและการใช้ชีวิตประจำวันของเราได้ ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยขึ้น ด้วยขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกวันจากการใช้ภาชนะแบบ ใช้ครั้งเดียวอย่างฟุ่มเฟือยและการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง¹¹ถึงเวลาแล้วที่เราจะพลิกโฉม Street Food ไทยให้มีสุขอนามัยที่ดี สะอาด ปลอดภัย ไม่สร้างมลภาวะ แต่สร้างความประทับใจให้ผู้บริโภค ด้วย การยึดหลัก 3Rs ได้แก่ การลดการใช้ภาชนะแบบใช้ครั้งเดียว นำภาชนะกลับมาใช้ซ้ำ และเพิ่มการ แปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle) เพียงเราเริ่มที่ตัวเราเองและส่งต่อ จิตสำนึกนี้ไปยังคนรุ่นหลัง ก็จะทำให้คุณภาพชีวิตของคุณและคนรุ่นต่อไป พัฒนาไปอย่างยั่งยืน

12. บทสรุป

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ร่วมในการร่วมคิดในการประชุม การตรวจสอบ การแก้ปัญหา จะต้องมีความสามัคคีการร่วมทำ เพื่อให้เป้าหมายบรรลุพร้อมยอมรับการร่วมปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของทุกภาคส่วน ทั้งรัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมมือกันเป็นหุ้นส่วนขับเคลื่อนการพัฒนา ตามที่องค์การ สหประชาชาติได้ระดมความพยายามกำหนดวาระเพื่อให้ประเทศต่างๆ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาให้ เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อความยั่งยืนของไทยและโลกของเราให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และนำไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

¹¹ ลดาวัลย์ คำภา, ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, (วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 6(2)), หน้า 1-27.

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ธีรา ภูริวิกรัย. (2564). **สู่โลกที่ดีกว่าเดิมในปี 2030 ด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)**
กับ ชล บุนนาค. <https://www.the101.world/chol-bunnag-interview/>. เข้าถึงเมื่อ 9 กรกฎาคม 2564.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). **การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรวัดน์ สุริยะโชติชยางกุล และนณริฎ พิศลยบุตร. (2560). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ ศึกษาวิจัยการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบท ประเทศไทยและทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับ เป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและ ครอบคลุมในทุกระดับ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จิรนนท์ นาคสมทรง. (2563). **เศรษฐกิจหมุนเวียนหนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและบทบาทของการบัญชี**. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(3), 157-172.
- พีรพัฒน์ พันศิริ. (2559). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การพัฒนาองค์กรชุมชน.นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บางกอกบลิ๊อค.
- ลดาวัลย์ คำภา. (2555). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ**. วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 6(2). หน้า1-27.
- สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. (2554). **การวางแผนพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- เสถียร ฉันทะ,อรุณีอินเทพ,จันทร์จิราชนประเสริฐ และกัญพัชรไตรทรัพย์. (2560). **โครงการ “การ สำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย และทางเลือก มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย” เป้าหมายที่ 2**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

